

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Finansministeren

Nordisk råd

Fejl! Ukendt betegnelse for dokumentegenskab.

Fejl! Ukendt betegnelse for dokumentegenskab.
21/6449 -

Fejl! Ukendt betegnelse for dokumentegenskab.
09.03.2022

Svar på skriftlig spørgsmål E 1 2022 om beregningen av politiske tiltaks finanspolitiske konsekvenser

Spørsmål fra Alexander Grandt til de nordiske regjeringer

I Norden er vi stolte over vores universelle nordiske velfærdsmodel. Vi har skabt højtudviklede og konkurrencedygtige samfund. De nordiske lande er nogle af de rigeste i verden, samtidig med at vores samfund også er nogle af dem hvor uligheden mellem mennesker er lavest.

Men vores samfund står også overfor udfordringer. Klimaforandringerne som de absolut største, men også den økonomiske ulighed er stigende i Norden. Ansvarlige nordiske politikere står overfor at udvikle svarene på, hvordan vi skaber bæredygtige velfærdssamfund, der skaber muligheder for folk og hvor vi undgår stigende økonomisk ulighed mellem mennesker.

Derfor vil jeg gerne spørge de nordiske regeringer, hvordan de i dag i beregner de finanspolitiske konsekvenser af politiske initiativer. Hvilke dynamiske effekter der medregnes af f.eks. skattelettelser overfor investeringer i velfærd kan være forskelligt i vores lande. Spørgsmålet er relevant for at belyse hvordan regnemodellerne i fremtiden kan tage højde for klima- og miljøpåvirkning og hvordan politiske tiltag påvirker ulighed, arbejdsudbud, efterspørgslen etc.

Det har store konsekvenser for virkningen på de offentlige finanser, om der alene beregnes direkte virkninger (evt. med tilbageløb), eller om de skønnede virkninger af ændret adfærd (herunder f.eks. ændret arbejdsudbud) også indgår i regnestykket – altså såkaldte dynamiske effekter.

Hvis adfærdsvirkninger inkluderes i beregningen, bliver skattelempelser typisk billigere og dermed delvist selvfinansierende, mens højere overførselsindkomster eller udgifter til velfærd typisk bliver langt dyrere. Derfor er det også relevant i lyset af udviklingen af vores

velfærdssamfund, om landene regner adfærdsvirkninger af velfærdsinvesteringer i f.eks. sundhed, skole, uddannelse, transportinvesteringer etc. med når der laves strukturelle reformer, finanslove etc.

På baggrund af ovenstående stilles følgende spørgsmål:

- 1) Indgår adfærdsvirkninger generelt i beregningen af politiske tiltags virkning på de offentlige finanser på kort sigt? Med dette menes, om de skønnede adfærdsvirkninger ved ny lovgivning allerede fra ikrafttrædelsestidspunktet påvirker det finanspolitiske råderum, som kan anvendes til finansiering af andre politiske tiltag.
- 2) Medregnes adfærdsvirkninger kun på nogle områder (f.eks. ændringer af skat, offentlige ydelser) og ikke andre (f.eks. offentligt forbrug eller offentlige investeringer)?
- 3) Hvad er begrundelsen for, at man har valgt at inkludere eller ikke at inkludere adfærdsvirkninger i beregningen af virkningen på de offentlige finanser?
- 4) Indgår effekter for klima og miljø sædvanligvis i konsekvensvurderingerne ved et politisk tiltag?
- 5) Indgår fordelings effekter (herunder indkomstfordeling og formuefordeling) sædvanligvis i konsekvensvurderingerne ved et politisk tiltag?

Svar

Det norske finansdepartementet har innhentet følgende svar fra de nordiske lands regjeringer:

1), 2) og 3) Atferdsvirkninger

a) Norge

På *inntektssiden* innarbeides atferdsendringer normalt ikke når man beregner virkningen på skatteinntektene av endrede skatteregler (provenyvirkninger), men de innarbeides normalt i provenyvirkningen av avgiftsendringer.

Det norske statsbudsjettet settes opp etter kontantprinsippet. Budsjettet skal derfor bare inneholde de inntektene fra skatter, avgifter og toll som antas å bli innbetalt i budsjettåret. Den beregnede provenyvirkningen skal være et realistisk anslag for det budsjettåret som regelen endres, og hvor raskt man kan forvente at atferdsvirkningene oppstår, er derfor bestemmende for om atferdsvirkninger medregnes eller ikke.

Provenyberegninger uten endret atferd vil gi en god tilnærming i de tilfellene hvor det er liten grunn til at endringen vil gi vesentlige atferdsendringer på kort sikt eller påvirke andre skattegrunnlag nevneverdig. Det er rimelig å anta at det vil ta tid før endringer i skatt på arbeids- og trygdeinntekter vil slå ut i atferdsendringer som gir et varig endret arbeidstilbud. Mange har fast arbeidstid og kan derfor ikke endre arbeidstiden uten å finne seg ny jobb eller reforhandle eksisterende arbeidskontrakter. Som regel vil det derfor være provenyvirkningen uten atferdsendringer som er den mest relevante å innarbeide i budsjettet for slike endringer.

Som supplerende informasjon kan det norske Finansdepartementet også analysere atferdsendringer eller forventet selvfinansieringsgrad på lang sikt av større skatteendringer. Ofte kan disse langsiktige virkningene være en viktig begrunnelse for at endringen foreslås, men atferdsvirkningene kan ikke hensyntas i handlingsrommet for det kommende

budsjettåret. Etter hvert som atferdsendringer påvirker skattegrunnlagene, for eksempel lønn, vil de *implisitt* være inkludert i de anslåtte skattegrunnlagene i det enkelte året. I de årlige budsjettene vil en også ta hensyn til hvordan konjunktursituasjonen påvirker utviklingen i skattegrunnlagene og skatteinntektene.

I en del tilfeller kan det imidlertid være relevant å legge til grunn atferdsvirkninger allerede det første året. Generelt skjer finansielle tilpasninger forholdsvis raskt, mens realøkonomiske tilpasninger tar lengre tid. For eksempel har aksjeutbytter endret seg raskt ved endringer i utbytteskatt. Tilsvarende kan tilpasninger i konsumet skje ganske fort ved avgiftsendringer. Generelt innarbeider Finansdepartementet derfor atferdsvirkninger i budsjettanslagene for avgifter. I noen tilfeller kan det også være aktuelt å legge til grunn relativt raske tilpasninger ved enkelte endringer i inntektsskatten for personer. Ett eksempel er en omlegging av pensjonistbeskatningen i Norge i 2011 som reduserte marginals-katten på arbeid for pensjonister vesentlig. Der antok departementet en viss virkning på arbeidstilbudet første året.

I enkelte tilfeller vil tilpasningene kunne komme *før* skatteendringen har trådt i kraft. Et eksempel er innføring av utbytteskatt i Norge i 2006. Mange personlige aksjonærer tilpasset seg den varslede utbytteskatten ved å ta ut store, skattefrie utbytter før reformen trådte i kraft. Et annet eksempel er omlegginger av engangsavgiften (kjøpsavgiften) på biler. Man har sett at kjøp av bilmodeller som ville få lavere avgift påfølgende år, har blitt utsatt, mens kjøp av bilmodeller som ville få høyere avgift, har blitt fremskyndet.

På *utgiftssiden* tas atferdsvirkninger i liten grad med, og det er restriktiv bruk av dynamiske effekter i selve budsjetteringen. Som på inntektssiden har det betydning om effektene kommer i budsjettåret. I noen få saker gjøres det noen rutinemessige justeringer, for eksempel på barnehageutgifter ved endringer i kontantstøtten.

Det norske finansdepartementet kan for øvrig analysere atferdseffekter av ulike typer tiltak i finanspolitikken i modellen NORA, som er en mikrofundert generell likevektsmodell. Modellen benyttes ikke til beregninger av provenyberegninger i de årlige budsjettene.

b) Sverige

Beräkningarna av de offentligfinansiella effekterna av förändrade skatteregler och reformer på utgiftssidan är vanligtvis statiska, dvs. de utgår från att beteendet hos individer och företag inte ändras till följd av åtgärderna. De efterfrågade och utbudna kvantiteterna av varor och tjänster antas därmed vara opåverkade och aktivitetsnivån i ekonomin oförändrad. Detta ger i normalfallet en god uppskattning av åtgärdernas effekt på kort och medellång sikt.

Anledningen till att beteendeeffekter normalt sett inte beaktas är att det råder stor osäkerhet om i vilken utsträckning och hur snabbt företagets och hushållens beteende påverkas av olika förändringar. Tidigare erfarenheter visar att man bör vara försiktig med att inkludera beteendeeffekter i budgetsammanhang. Det gäller i synnerhet i de fall när en eventuell beteendeeffekt kan förväntas medföra att kostnaden för en reform blir mindre än i den statiska beräkningen, eftersom det då finns risk att de samlade budgeteffekterna av de finanspolitiska åtgärderna underskattas. Regeringen beskriver i stället beteendeeffekterna av enskilda reformer i kvalitativa ordalag.

Undantag från huvudregeln att beräkningarna bör vara statiska kan göras om det bedöms nödvändigt för att ge en rättvisande bild av den offentligfinansiella effekten. Det kan exempelvis vara aktuellt om efterfrågad och utbudet kvantitet förväntas ändras i betydande utsträckning. För skatteåtgärder som i första hand inte har fiskala motiv utan primärt syftar till att påverka beteenden finns det ofta större skäl att frångå de statiska beräkningarna. De offentligfinansiella effekterna av förändringar av punktskatterna på flygresor, plastbärkassar, alkohol och tobak är sådana exempel. Även delar av kapitalbeskattningen är ett område där beteendeförändringar kan förväntas redan vid reglernas införande, exempelvis förändringar i de s.k. 3:12-reglerna eller regelförändringar som påverkar hushållens portföljval. Ett exempel på budgetens utgiftssida där förändrat beteende delvis inkluderats i beräkningen av reformens budgeteffekt är justeringen av pensionsrelaterade åldersgränser i samband med införandet av riktålder för pension i pensionssystemet.

I de makroekonomiska prognoserna görs vidare en samlad bedömning av hur förändringar i skatteregler och offentliga utgifter påverkar den makroekonomiska utvecklingen avseende bl.a. BNP-tillväxten, arbetade timmar, sysselsättningen och inflationen. I prognosen för det offentligfinansiella sparandet, som baseras på den makroekonomiska utvecklingen, beaktas således beteendeeffekter av ändrade skatteregler och reformer på utgiftssidan. I dessa bedömningar beaktas såväl effekterna av förändringar av skatter och transfereringar som offentlig konsumtion och offentliga investeringar.

c) Danmark

Adfærdsvirkninger i forhold til offentlige finanser på kort sigt

I Danmark skelnes generelt mellem *strukturelle* virkninger af tiltag og de potentielt mere gradvise virkninger af tiltag på *faktisk* offentlig saldo og fx beskæftigelsesomfang mv.

Det centrale i den danske finanspolitiske styring er de strukturelle virkninger. Det afspejler, at den *strukturelle offentlige saldo* spiller en vigtig rolle i tilrettelæggelsen af finanspolitikken i Danmark. Den strukturelle saldo beskriver stillingen på de offentlige finanser, når der korrigeres for konjunkturer og andre midlertidige forhold. Styring efter den strukturelle saldo tillader derfor at «se igennem» midlertidige forhold og tillader de automatiske stabilisatorer i økonomien at virke frit. Styring efter strukturel saldo har været en central del af den mellemfristede finanspolitiske planlægning siden 2010-planen fra 2001, og har siden 2014 været lovfæstet i budgetloven (som implementerer EU's Finanspagt i dansk lov). Budgetloven sætter en undergrænse for det tilladte årlige underskud på den strukturelle saldo (i fravær af exceptionelle omstændigheder mv.).

Adfærdsvirkninger af tiltag må i nogle tilfælde ventes at indtræde hurtigt – fx i forbindelse med grænsehandel eller ændret forbrug ved ændrede afgifter, eller ved ændringer i aldersgrænser for, hvornår man kan modtage fx offentlig pension – mens de i andre tilfælde må forventes at blive realiseret mere gradvist, fx ændringer i det faktiske beskæftigelsesomfang (præsterede timer) ved ændringer indkomstskatter mv.

I Danmark måles de *strukturelle* virkninger af tiltag (også på kort sigt) med udgangspunkt i de regler og incitamenter, der gælder i det pågældende år. Hvis tilpasningen af den *faktiske*

adfærd til ændrede regler tager noget tid, antages det at skyldes en træg tilpasning af det faktiske til det strukturelle niveau. Dermed indregnes adfærdsvirkninger på den *strukturelle* saldo i samme takt som reglerne træder i kraft. Skøn for den *faktiske* offentlige saldo og beskæftigelse mv. foretages hovedsageligt for den *samlede økonomi* i forbindelse med konjunkturprognoser mv.

Det bemærkes i øvrigt, at der ikke er nogen lineær sammenhæng mellem tiltag, der øger arbejdsudbuddet, og deres påvirkning af strukturel saldo. Eksempelvis vil en del skatteændringer kunne øge arbejdsudbuddet, men svække strukturel saldo.

Adfærdsvirkninger

Det helt overordnede princip i Danmark er, at der skal udarbejdes så retvisende og dækkende skøn som muligt for, hvordan økonomisk-politiske tiltag påvirker de offentlige finanser og samfundsøkonomien i øvrigt. Det indebærer blandt andet, at der så vidt muligt skal indregnes afledte virkninger, når disse vurderes at være relevante. Ofte er adfærdsvirkninger netop formålet med nye tiltag. Konkrete og udtømmende effektvurderinger – herunder også adfærdsvirkninger – af lovforslag skal altid indgå i udarbejdelsen af lovbemærkninger.

Adfærdsvirkninger af politiske tiltag medregnes således både i Finansministeriets fremskrivninger og konsekvensvurderinger, såfremt der findes tilstrækkelig empirisk evidens for dem.

Dette gælder i princippet alle typer tiltag. Der er ikke nogen principiel forskel på behandlingen af skatter og udgifter i regnemetoderne. I praksis har det vist sig lettere at etablere et tilstrækkeligt empirisk grundlag for forventede adfærdseffekter af skatter og indkomsterstøttende ydelser, end for mulige effekter af offentlige serviceydelser.

Regnemetoderne skal løbende efterses og forbedres. Det vil blandt andet ske i forbindelse med, at De Økonomiske Råd har fået til opgave at efterse regneprincipperne for adfærdsvirkninger.

Områder hvor det empiriske grundlag er svagt eller manglende er ofte kendetegnet ved, at mulige adfærdseffekter ikke har entydigt fortegn, og ofte kan ligge flere årtier ude i fremtiden. Det kan dermed ikke antages, at udeladelse af effekter, der ikke kan skønnes over, vil give anledning til en bias i fx skøn over virkningen på de offentlige finanser eller råderummet i finanspolitikken på mellemfristet sigt.

For tiltag, hvor der ikke på forhånd kan skønnes over potentielle afledte effekter, vil sådanne (positive eller negative) virkninger indgå i skøn for strukturel beskæftigelse og saldo mv., hvis og når de viser sig. Sådanne virkninger vil altså fortsat påvirke det finanspolitiske råderum, men kan i henhold til forsigtighedsprincippet i budgetloven ikke disponeres på forhånd.

d) Finland

För Finlands del kan det följande konstateras: Angående skatteintäkter är praxis varierande. När det gäller accisen beaktas beteendemässiga effekter i prognoser för skatteintäkter som är direkt baserade på flexibilitetsberäkningar. I annan beskattning iakttas dessa inte. Den nationella utgiftsramen har skatteförändringar i sig inte inverkan på bindande handlingsutrymme. Inom inkomstbeskattningen och momsens har effekterna av beteendeeffekter på skatteunderlagets storlek och därmed på skatteintäktsprognosen inte beaktats explicit. I detta sammanhang bör det dock noteras att statistisk (dvs. de mekaniska effekterna av förändringar i fundamentet utan beteendeeffekter) beaktas i prognoser som läggs till grund för skatteintäkternas prognoser.

Beträffande utgifterna har beteendeeffekter i allmänhet inte beaktats på inkomstsidan. Mekaniska effekter, såsom effekterna av grundläggande förändringar på nyttan eller kostnaden för att tillhandahålla tjänster, beaktas. Däremot tas förändringar i beteendeeffekter inte i beaktande. Ändå även här kommer beteendeeffekterna i princip med i räkningarna i vissa fall, såsom arbetslöshetsersättning, genom förändringar i andra prognoser. Man måste iakttä att i de flesta fall saknas det någon systematisk, tydlig och trovärdig konsekvensbedömning, så det skulle vara extremt svårt att inkludera fastställda uppskattningar inom budgetramen, även om man gör det bästa för att hålla fast vid principen.

e) Island

Generellt brukes statistiske beregninger som er punktberegning. I de tilfeller hvor det er mulig beregnes virkningene af skatter eller utgiftstiltak på forskjellige inntektstgrupper. For eksempel ved endringer i inntektsfordelingen eller pensjonsordninger hvor statistikkgrunnlaget foreligger på forhånd og ændringer vil ha betydning på inntektsfordelingen. Finansdepartementet foretar slike beregninger.

Det er viktig at konstatere at alle endringer og beregninger på utgifts og inntekstiden tar i betraktning forskjellene på kjønn.

I de tilfeller hvor det er nødvendig til at få fornuftig resultat inkluderes atferdsvirkninger. Det kan skje f.eks. når avgift på alkohol må endres hvis et typisk eksempel nevnes.

Grunnen til at det generelt ikke inkluderes i beregningene en slags atferdsvirkninger er at vi anser det som lite pålitlig med det statistiske grunnlaget som foreligger.

4) Klima og miljø

a) Norge

I Norge skal utredning av offentlige tiltak skje i henhold til en egen instruks fastsatt ved kongelig resolusjon, *Utredningsinstruksen*. Instruksen gjelder for utarbeiding av beslutningsgrunnlag for statlige tiltak som utføres i eller på oppdrag for statlige forvaltningsorganer. Instruksen har fastsatt grunnleggende krav til utredning i form av seks spørsmål som skal besvares i alle utredninger: 1) Hva er problemet, og hva vil vi oppnå?, 2) Hvilke tiltak er relevante?, 3) Hvilke prinsipielle spørsmål reiser tiltakene? 4) Hva er de positive og negative virkningene av tiltakene, hvor varige er de, og hvem blir berørt? 5)

Hvilket tiltak anbefales, og hvorfor? og 6) Hva er forutsetningene for en vellykket gjennomføring?

Ved besvarelse av spørsmål 4) i Utredningsinstruksen om virkningene av tiltak skal man redegjøre for alle virkninger av betydning. Der effekt på klima og miljø er en slik virkning, er dermed det offentlige organ pliktig å utrede og redegjøre for denne virkningen sammen med øvrige virkninger av tiltaket – både de positive og de negative. Hvis virkningene er vesentlige, skal utredningen gjøres innenfor rammene av en samfunnsøkonomisk analyse. Det følger av regelverket for slike analyser at man for klimagassutslipp skal benytte karbonpriser fastsatt årlig av Finansdepartementet. For mange virkninger på miljø er det vanskelig å verdsette virkningen i kroner og øre. I slike tilfeller er det gitt veiledning om systematisk og faglig vurdering av ikke-prissatte virkninger.

Det er i Norge nedsatt et teknisk beregningsutvalg for klima. Teknisk beregningsutvalg for klima har som arbeidsoppgave å bidra til ny kunnskap og nye metoder for tiltaks- og virkemiddelanalyser på klimaområdet i Norge. Utvalget skal foreslå metoder for å beregne klimaeffekt av statsbudsjettet, og gi råd om hvordan eksisterende metoder for tiltaks- og virkemiddelanalyser på klimaområdet kan forbedres. Deres rapporter kan finnes på www.tbuklima.no og har vurderinger av metoder som benyttes.

b) Sverige

Regeringskansliet har besluttet om en miljöpolicy för integrering av klimat och miljö i Regeringskansliets beredningsprocesser. Av policyn framgår bl.a. att förslag och beslutsunderlag som ligger till grund för regeringens beslut där så är relevant ska innehålla en analys och bedömning av förslagens påverkan för klimat och miljö. Enligt klimatlagen (2017:720) ska regeringen årligen redovisa för riksdagen de viktigaste besluten inom klimatpolitiken under året och vad de besluten kan betyda för utvecklingen av växthusgasutsläppen. En sådan analys redovisar regeringen årligen till riksdagen i en särskild bilaga till budgetpropositionen. Enligt klimatrapporteringsförordningen (2014:1434) ska åtta myndigheter årligen beräkna och kvalitativt bedöma effekter av beslut under året som bedöms ha betydande påverkan på utvecklingen av utsläpp och upptag av växthusgaser, eller lämna underlag så att Naturvårdsverket kan beräkna och kvalitativt bedöma effekter av sådana beslut som avses. Det finns inga formella krav på att redovisa konsekvenser för miljön och klimatet i propositioner, men i de fall sådana konsekvenser är väsentliga brukar de ingå i konsekvensanalysen.

c) Danmark

De danske ministerier og styrelser udarbejder vurderinger af klimapåvirkninger af politiske tiltag, når dette er relevant.

Det fremgår herudover af klimaloven, at der skal udarbejdes en årlig klimastatus og – fremskrivning, som sikrer en løbende opfølgning på, om klimaindsatsen understøtter opfyldelsen af klimalovens målsætninger.

Hertil kommer, at der udvikles en GrønREFORM-model, der blandt andet skal understøtte, at klimahensyn generelt inddrages, når der igangsættes nye politiske initiativer. Den nye model vil forventeligt gøre det muligt at lave beregninger, som bedre belyser samspillet mellem klimatiltag og den samlede økonomi, og dermed yderligere understøtte de eksisterende miljøøkonomiske konsekvensvurderinger af politiske tiltag.

d) Finland

Finland har inte tagit i bruk någon systematisk metod att approximera klimat och miljö effekter av policy initiativ, utan praxis varierar från fall till fall. Finland betraktar dock att frågan är mycket viktig och har därför börjat utveckla verktyg (t.ex. ett så kallad TEAS-projekt angående klimatförändringens makroekonomiska inverkan på offentlig ekonomi). Genom finansministrarnas internationella koalition för klimatåtgärder - vars ordförande Finland för närvarande är - har man förvärvat viktig information om bästa praxis och viktigaste lärdomar. Också det nordiska projekt om klimatmodellering som nyligen påbörjats av Nordregio hoppas ge relevant information om ämnet.

e) Island

Regjeringen har satt et mål for Islands karbonnøytralitet innen 2040. Klimaendringer inkluderer derfor både klimagassutslipp og binding. En av regjeringens prioriteringer for velstand er derfor: en karbonnøytral fremtid.

Som del af det målet foretas klimaberegninger ved utarbejdelser af lovforslag hvor det anses relevant i henhold til den lovsettingen som utarbejdes. I femårs budsjettplanen generelt foretaes det særskilte årlig vurderinger med hensyn til klima og hvordan de endringer som er blitt foretatt kommer ut resultatmessig.

5) Fordelingseffekter

a) Norge

Alle norske statlige tiltak som forventes å gi virkninger for andre, skal som hovedregel følge Utredningsinstruksen for å sikre et godt beslutningsgrunnlag før tiltak iverksettes. Utredningsinstruksen etablerer 6 minimumskrav til utredning, som omtalt over.

Det norske finansdepartementet har et godt metodegrunnlag, i form av modellen LOTTE-Skatt som er utarbeidet av Statistisk sentralbyrå, for å beregne kortsiktige fordelingsvirkninger av endringer i personbeskatningen. Fordelingsvirkninger inngår som regel i regjeringens vurderinger av endringer i personbeskatningen. I skatte- og avgiftsproposisjonen publiseres også anslag på fordelingsvirkninger av de endringer i personbeskatningen som lar seg regne på ved bruk av denne modellen. I visse sammenhenger anslår departementet også virkninger på arbeidstilbudet. Departementet publiserer også anslag på fordelingen av avgifter. Det metodiske grunnlaget for disse beregningene er imidlertid

svakere enn for personskattene, og baserer seg på forbruksundersøkelser et stykke tilbake i tid.

Den norske regjeringen er opptatt av å redusere sosiale og geografiske ulikheter, og vil rapportere på utviklingen i ulikhet årlig. I budsjettprosessen skal forslagenes virkning på fordeling og ulikhet i utgangspunktet belyses dersom disse er viktige for forslaget, jf. krav i Utredningsinstruksen nevnt over. Avhengig av forslagets karakter, kan fordelingsvirkninger dreie seg både om fordeling mellom individer (f.eks. mellom grupper med ulike kulturelle, økonomiske eller demografiske karakteristika), mellom virksomheter (f.eks. mellom ulike sektorer eller mellom store og mindre virksomheter) eller mellom kommuner. I spørsmål som gjelder folketrygden (bl.a. pensjoner, trygder og sosiale stønader), vil fordelingseffekter være sentrale i vurderingen av forslagene.

b) Sverige

Fördelningskonsekvenser av reformer som påvirker hushållens disponibla inkomster analyseras och redovisas i flera sammanhang i reformarbetet. Vidare redovisas hur förändrade tilldelningar av medel för individuella välfärdstjänster tillfaller olika inkomstgrupper respektive kvinnor och män.

I beslutsunderlag för enskilda lagförslag som påverkar hushållens disponibla inkomster ska analyser av effekterna på inkomstfördelningen och på den ekonomiska jämställdheten redovisas. Så långt möjligt baseras bedömningarna på kvantitativa analyser av de statistiska effekterna på den ekvivalerade disponibla inkomsten i olika delar av inkomstfördelningen och av den individuella disponibla inkomsten för kvinnor respektive män. De kvantitativa beräkningarna redovisas i såväl de beslutsunderlag som tas fram till politisk ledning under beredningsprocessen som i promemorior som skickas ut på remiss och i eventuella propositioner. Beräkningarna utförs med hjälp av Fasit, en mikrosimuleringsmodell som ursprungligen utvecklats av Statistiska Centralbyrån och Finansdepartementet och som förvaltas och uppdateras av Statistiska Centralbyrån. I de fall underlag saknas för sådana beräkningar görs kvalitativa bedömningar av effekterna baserat på mer övergripande underlag om vilka som berörs av förslagen och på vilket sätt.

I budgetpropositionerna redovisas den samlade effekten på inkomstfördelningen och den ekonomiska jämlikheten av alla förslag i den aktuella propositionen som berör hushållens disponibla inkomster. Vidare redovisas fördelningen av de förändringar i satsningarna på individuella välfärdstjänster som föreslås i budgetpropositionen. Vid redovisningen av ändrade satsningar på individuella välfärdstjänster används ett utökat inkomstbegrepp där resurserna för dessa tjänster adderas till den disponibla inkomsten.

Slutligen redovisas varje år den samlade effekten av alla reformer av hushållens skatter, transfereringar och välfärdstjänster som genomförts hittills under mandatperioden. Effekterna för hushållen redovisas i den fördelningspolitiska redogörelsen som lämnas som en bilaga till regeringens ekonomiska vårproposition. Effekterna för kvinnor och män redovisas i en rapport om den ekonomiska jämställdheten som lämnas som en bilaga till budgetpropositionen på hösten.

Regeringen gör ingen kvantitativ bedömning av olika reformers effekt på förmögenhetsfördelningen.

c) Danmark

Fordelingsspørgsmål spiller en stor rolle i den danske politiske debat og er et vigtigt hensyn i den økonomiske politik.

Finansministeriet beregner detaljerede konsekvensvurderinger af politiske tiltag på indkomstfordeling og forbrugsmulighederne for forskellige persontyper. Det danske Finansministerium råder – ligesom flere af de andre nordiske lande – over nogle af de mest udbyggede registeroplysninger i verden. Alle tiltag, hvor fordelingsspørgsmål indgår, vurderes bl.a med den såkaldte Lovmodel.

Som eksempel er der for nylig for reformpakken *Hurtigere i job, et stærkere arbejdsmarked, investeringer i fremtiden og innovative virksomheder* i forbindelse med *Danmark Kan Mere I* offentliggjort faktaark, som beskriver virkningen på de disponible indkomster for forskellige familietyper samt de overordnede fordelingsmæssige konsekvenser af de enkelte elementer.

Der offentliggøres årligt en Ulighedsredegørelse, som bidrager med ny viden om forskellige dimensioner af ulighed, og udviklingen heraf.

d) Finland

I teorin bör inkomstfördelnings effekter beräknas i relevanta regeringsförslag. I likhet med Norge har även Finland en egen modell till detta. Av de förändringar som rör beskattningen bedöms dessa regelbundet i samband med regeringens förslag. I stil med Norge kan uppskattningar av utbudet av arbete göras i liknande sammanhang. När det gäller större enheter, såsom budgetförslag eller statliga program, görs en uppskattning vid behov i finansministeriet om relevanta betydande ändringar som måste uppskattas är inkluderade.

e) Island

Se svar på spørsmål 1) - 3).

Med vennlig hilsen

Trygve Slagsvold Vedum